

DOĞU AVRUPA'NIN NATO İÇİNDE YÜKSELEN ÖNEMİ

NİSAN 2024 Sayı: 39

DOĞU AVRUPA'NIN NATO İÇİNDE YÜKSELEN ÖNEMİ “Doğu Avrupalı Bir Genel Sekreter Üzerine Görüşler”

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) üyesi ülkelerin Devlet Başkanları ve Hükümet Başkanlarının, İttifak faaliyetlerini değerlendirmek ve bunlara stratejik yön vermek amacıyla, düzenli olarak toplandığı NATO Zirvelerinin önümüzdeki ayağı, Amerika Birleşik Devletleri'nin başkenti Washington D.C.'de gerçekleştirilecektir. 9-11 Temmuz 2024 tarihlerinde gerçekleşecek olan Zirve, 4 Nisan 1949 günü Washington D.C.'de imzalanmasıyla kurulan NATO'nun, temellerinin atıldığı şehirde, 75. yıldönümü kutlamasına sahne olacaktır. Buna ek olarak Zirve, İttifak'ın barışa ve demokrasilere yönelik artan küresel tehditlere karşı tepkisine odaklanacaktır. Bilhassa devam eden Rusya-Ukrayna savaşı, Orta Doğu coğrafyasına yayılma tehdidi her geçen gün artan İsrail-Filistin savaşı ve İran'ın çatışmalara bilfiil müdahil olması gibi uluslararası toplumu meşgul eden başlıca konular Zirvenin gündeminde yer alacaktır.

Ancak tüm bu önemi haiz konu başlıklarının haricinde, Zirveyi belki de son yılların en önemli NATO Zirvesi haline getiren konu başlığı, on yıldır bu görevi sürdüren eski Norveç Başbakanı Genel Sekreter Jens Stoltenberg'in yerine bir halef bulunması konusudur. Şimdilik Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Fransa ve Almanya gibi NATO'nun ağır toplarının desteklediği Hollanda Başbakanı Mark Rutte ile Romanya Cumhurbaşkanı Klaus Iohannis, boşalacak olan genel sekreterlik koltuğu için resmi başvurusu bulunan iki aday olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkesi Hollanda'nın en uzun süre görev yapan Başbakanı olan ve siyasi skandallardan itibarı zedelenmeden çıkma yeteneğinden dolayı “Teflon Mark” olarak anılan Mark Rutte, yarışın şu an için favorisi olarak görülmektedir. Ne var ki İsveç'in Brüksel yolunda Türkiye ve Macaristan'ın tutumu neticesinde yaşadıklarını hatırladığımızda genel sekreterin üye devletlerin oy birliğine ihtiyaç duyduğu çerçevede yarışın sonucu halen belirsiz kalmaktadır. Nitekim beklenildiği üzere, Macaristan Dışişleri Bakanı Péter Szijjártó, Mark Rutte'yi kastederek, “Daha önce Macaristan'a diz çöktürmek isteyen bir kişinin NATO genel sekreteri pozisyonuna seçilmesini kesinlikle destekleyemeyiz.” açıklaması malumun ilanı olmuştur.

Buradan hareketle dikkatlerden kaçan veyahut bilerek göz ardı edilen bir sorunun artık sorulma zamanı gelmiştir: “NATO'nun Genel Sekreterliği koltuğuna Doğu Avrupalı bir ismin geçme zamanı gelmedi mi?”. 2022 yılından bu yana süren Rusya-Ukrayna savaşı zaten yıllardır yükselen savunma harcamaları ve muhtelif söylemler neticesinde önemi artan NATO'nun Doğu kanadını Avrupa siyasasında başat bölgelerden biri haline getirmiştir. Bu durumun doğal sonuçlarından biri olarak sıradaki genel sekreterin bu bölgeden çıkmasının NATO için birçok getirisi olacaktır. Bu yüzden bu getirilere bakmak

bu çalışmanın ana konusu olmuştur. Çalışma, NATO'nun Doğu kanadı olarak ele alınan Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya, Slovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan üzerinden artık NATO'nun yeni ağırlık merkezini Doğu Avrupa'nın oluşturduğunu ele alacaktır. Bunu yaparken NATO Genel Sekreterliği koltuğunun gelişen önemine ve yeni genel sekreterin bu ülkelerden çıkmasının neden önemli olduğuna değinilecektir.

NATO Genel Sekreterliği'nin Gelişimi

NATO Genel Sekreteri, her şeyden önce İttifakın başlıca siyasi karar alma organı olan Kuzey Atlantik Konseyi toplantıları başta olmak üzere İttifakın birçok önemli komitesine başkanlık eden, İttifakın çalışmalarının düzenini sağlamaktan sorumlu, İttifakın uluslararası personeline liderlik eden, uluslararası bir diplomattır. Tüm bunların yanında genel sekreter, başkanlık görevlerinin haricinde, tartışılacak konuları önerme ve üye devletler arasında herhangi bir anlaşmazlık olması durumunda iyi niyetini kullanma yetkisine sahiptir. İttifak genelinde fikir birliği oluşturma ve karar alma sürecine liderlik eden Genel Sekreter, rehberlik görevini üstlenerek karar kolaylaştırıcı olarak hareket etmektedir. Genel Sekreter, üye ülkelerin Devlet ve Hükümet Başkanları, Dışişleri ve Savunma Bakanları ile doğrudan temas halinde olmaya devam ederek çeşitli ziyaretler ve ikili temaslar yapmaktadır. Ancak Genel Sekreterin herhangi bir askeri komuta görevi bulunmamaktadır. Siyasi, askeri ve stratejik kararlar nihai olarak üye devletlerin nezdindedir. Genel Sekreterlik, NATO Askeri Komitesi Başkanı ve müttefik yüksek komutanıyla birlikte NATO'nun en önde gelen yetkililerinden biridir. Bu önemini kazanması bilhassa Soğuk Savaş sonrası dönemde gerçekleşmiştir. Bu değişime bakmak için genel sekreterlik koltuğunun tarihsel gelişimine kısa bir bakış atmak faydalı olacaktır (NATO Genel Sekreterliği, 2023).

Mayıs 1950'de günlük işlerde düzen arzusu, Konsey vekillerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Konsey vekilleri ilk kez 25 Temmuz 1950'de toplanmış ve Başkan olarak Amerika Birleşik Devletleri vekili Charles Spofford'u seçmişlerdir. Konsey vekilliği görevinin kurulmasının ardından birçok

önemli yapısal değişiklik meydana gelmiş ve NATO'nun karşı karşıya olduğu artan zorluklar, örgütün kurumlarının hızlı bir şekilde büyümesine yol açmıştır. 1951'de NATO, bürokrasisini düzene sokmak ve merkezileştirmek için yeniden düzenlemeler getirmiştir. Böylece Konsey vekillerine sadece dış ilişkiler değil, savunma ve maliye ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere tüm konularda hükümetlerini temsil etme yetkisi devredilerek onların gücü ve önemi büyük ölçüde artırılmıştır. Vekillerin yetkileri arttıkça ve örgütün boyutu büyüdükçe NATO, Başkanlığını William Averell Harriman'ın yaptığı Geçici Konsey Komitesi'ni kurmuştur. Komite "NATO teşkilatlarının güçlendirilmesi ve eşgüdüm sağlanması gerektiği" tavsiyesinde bulunarak, ittifakın kıdemli liderinin Kuzey Atlantik Konseyi Başkanı dışında birisinin olması gerektiğini vurgulamıştır. Nihayetinde Şubat 1952'de Kuzey Atlantik Konseyi Lizbon Zirvesi'nde örgütün tüm sivil kurumlarını yönetmek, sivil personelini kontrol etmek ve Kuzey Atlantik Konseyi'ne hizmet etmek için genel sekreter pozisyonunu kurmuştur (İsmay, 1954:28-48).

Başlangıçta, Genel Sekreter, öncelikli görevi olarak müttefik devletler arasındaki iş birliğinin ve fikir birliğinin geliştirilmesine yardımcı olmak için uygun bürokratik organlardan oluşan uluslararası bir sekreterlik kurulmasına yardım etmekle görevlendirilmiştir. Soğuk Savaş yılları boyunca temelde Genel Sekreterin görevi, müttefik devletler arasında fikir birliğini teşvik etmek ve bu kapsamda diplomatik ikna gücünü kullanmakla sınırlı kalmıştır. Her ne kadar Genel Sekreterin etkisi zamanla gelişip genişlese de Soğuk Savaş sırasında dönemin getirdiği şartların da ışığında Genel Sekreter önemli siyasi kısıtlamalarla karşı karşıya kalmıştır. Bu vaziyet, Soğuk Savaş düzeninin

dağılmasıyla birlikte değişmeye başlamıştır. Soğuk Savaş sonrasında NATO'nun örgütsel bakış açısı genişledikçe ve yeni işlevler, mekanizmalar ve tehditler ortaya çıktıkça, Genel Sekreterin İttifak kararlarını yönlendirmedeki rolü de benzer şekilde artmıştır. Nihayetinde tüm bu gelişmeler Genel Sekreteri, fikrine ve katkısına daha çok başvurulmuş bir temsilci haline getirmiştir. Soğuk Savaş sonrası, Genel Sekreterlik makamı NATO'nun gelişiminde ve müttefik devletler arasındaki siyasi ilişkilerin şekillenmesinde bilhassa önemli bir rol oynamıştır (Hendrickson, 2014:126-128).

NATO'nun Doğu Kanadı ve Yükselen Önemi

Günümüzün Avrupa siyaseti temelde dört adet alt bölge ile tanımlanabilmektedir. Bu bölgeler kabaca batı, doğu, kuzey - İskandinav Avrupası- ve güney -Akdeniz Avrupası- olmak üzere kıtanın siyaset toplumunu sınıflandırmaktadır. Ne var ki bu dört bölgenin sınırını çizmek batı, kuzey ve güney mevzu bahis olduğunda doğunun sınırını çizmeye nazaran daha az zorlayıcı olmaktadır. Akdeniz, Atlantik ve Kuzey Denizi gibi somut coğrafi etkenlerin varlığı batı, kuzey ve güney sınırlarının nerede başlayıp nerede biteceği hususunda kolaylaştırıcı bir nitelik sağlamaktadır. Ancak Avrupa'nın doğusunun nerede başlayıp bittiği sorusu, Avrupa'nın tarihi kadar eskiye dayanan bir arka plan barındırmaktadır. Doğu Avrupa coğrafyasının nispeten düz topoğrafyası sebebiyle terim olarak geniş bir yelpazede jeopolitik, coğrafi, etnik, kültürel ve sosyo-ekonomik çağrışımlara sahip olmaktadır. Roma İmparatorluğu topraklarının doğusu, Pagan toplulukların yaşadığı coğrafya, Ortodoks Hristiyan inanca sahip krallıklar, Osmanlı İmparatorluğu ve Demir Perde ülkeleri gibi verilebilecek birçok örnek,

Avrupa'nın "ötekisi" olan Doğu Avrupa toprakların sınırlarının belirlenmesinde tarihsel bağlamda çeşitli dönemlere katkı sunmuşlardır. Öyle ki Demokratik Alman Cumhuriyeti şehirleri, içinde bulunduğu uluslararası siyaset düzeninin bir neticesi olarak Doğu Avrupalı addedilmişlerdir. Prag, Budapeşte ve Bratislava gibi önemli başkentlerin Batı'ya en az Viyana kadar yakın olduğunu düşünürsek durumun ne derece ilginç bir hal alabileceği ortadadır. 20. yüzyılın son dilimine kadar doğulu sayılan bu şehirlerin bugün Avrupa'nın merkezini oluşturmaları da bize bu durumun değişkenliğini özetlemektedir. Soğuk Savaş'ın yarattığı düzenin bıraktığı etki, bugün zihinlerdeki Doğu Avrupa'yı belirleyen en tesirli durum olmuştur. Sonuçta Sovyetler Birliği'nin dağılmasının akabinde birçok Doğu Avrupa ülkesi kendisini Batı Avrupa merkezli olan Avrupa Birliği ve NATO gibi örgütlerle bütünleşme sürecine hazırlamıştır. Nihayetinde İttifakın Doğu kanadı, Soğuk Savaş sırasında Türkiye, İtalya, Batı Almanya ve Danimarka gibi devletlerden oluşurken, şimdi Estonya, Letonya ve Litvanya, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Bulgaristan ve Romanya'dan oluşmaktadır.

Soğuk Savaş sırasında Sovyet tehdidine maruz kalan NATO'nun Doğu kanadı, bugün farklı ülkelere mürekkep olmasına rağmen yine aynı tehdiye Ukrayna üzerinden maruz kalmaktadır. Soğuk Savaş'ın sıcak hayaleti olan Rus askeri gücünün yeniden bir tehdit olarak ortaya çıkışı 2014 yılından günümüze kadar ki kısacık dönemde Doğu Avrupa'yı, NATO'nun ilk caydırıcı müdafaa hattı ve etkisel anlamda savaşın merkez üssü haline getirmiştir. Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesinden sonra yapılan ilk zirve olan Galler'deki NATO Zirvesi dönüm noktasının başladığı yer olmuştur. Keza 2014 Zirvesi, Amerika Birleşik Devletleri Deniz Kuvvetleri

Amirali James G. Stavridis tarafından “Berlin Duvarı'nın yıkılmasından bu yana yapılan en önemli Zirve” olarak tanımlanmıştır (USA TODAY, 2014). Ne var ki Rusya'nın tehdit olmadığına dair görüşler de o gün dile getirilmiştir. Emekli Alman siyasetçi Walther Stützel, Rusya'nın NATO için askeri bir tehdit olmadığını söylemiş ve yeni NATO üyelerinin hedefinin Rusya ile yumuşama ve müzakere olmadığını belirtmiştir (Deutschlandfunk, 2014). Anakronizme pek tabii düşmemek gerekir ancak bugünün siyaset ortamından geriye bir bakış attığımızda bu ve benzeri söylemlerin ne derece naif kaldığı ayan beyan ortadadır. Nitekim bugünlerin gelebileceğini o günden tahmin edenler de Rusya'nın yapabileceklerinin farkında olan Doğu kanadı ülkeleri olmuştur.

2014 yılında Rusya'nın Ukrayna'nın egemenliğine aykırı bir şekilde gerçekleştirdiği ilhak eylemi nedeniyle İttifakın Doğu kanadı üyelerinin kendilerini tehdit altında hissettikleri son derece açıktır. Rusya'nın Ukrayna içindeki etnik Rus halkını koruma hakkı olduğunu belirterek ilhak eylemine meşru zemin yaratması, zihinlerinde hala “Sovyet travması” olan bu ülkeler için geleceklerinden endişe duymalarına sebep olmuştur. Bu hususta Budapeşte, Prag ve Varşova'da gerçekleşmiş Sovyet müdahalelerinin bu insanların belleklerinde hala taze olduğu unutulmamalıdır. Bunun sonucunda NATO, üyelerinin endişelerini kabul ederek onlara güvence veren ve bugün dahi Doğu Avrupa'nın siyasi ve askeri önemini gündemde tutan iki karar almıştır. İlk olarak, NATO'nun Doğu sınırındaki askeri duruşunun caydırıcı değerini artırmak için tasarlanmış bir dizi askeri adımı kapsayan “Hazırlık Eylem Planı” kabul edilmiştir. İkincisi, NATO'ya üye devletlerin on yıl içinde kendi gayri safi yurt içi hasıllarının

(GSYH) yüzde 2'sini savunmaya harcama taahhüdü getirilmiştir (Techau, 2015). Bugün bu taahhüde sıkı sıkıya bağlı kalan ülkelerin çoğunluğunu Doğu Avrupa ülkelerinin oluşturması işte bu tarihsel arka planın bugünün tehditleriyle birlikte düşünülmesidir.

Doğu kanadı ülkeleri sayesinde NATO, 2014'teki Galler Zirvesi ile Rusya'ya yönelik caydırıcılık politikasına geçişin ilk adımlarını atmıştır. Tüm bu dönüşüme rağmen Doğu kanadında askeri varlığın arttırılması konusunda NATO içinde bir fikir birliği sağlanamaması nedeniyle Doğu kanadının caydırıcılığı, eylemden ziyade söylemde kalmıştır. Bunun nedeni ise o dönemde Arap Baharının getirdiği kitlesel ve düzensiz insan hareketleri ile DAESH'in getirdiği tehdit sonucunda Rusya tehdidinin ikinci planda kalmasıdır. NATO'nun Doğu kanadının caydırıcılığını söylemlerden çıkarıp eyleme dönüştürmesi, 2016'daki Varşova Zirvesi ile başlamıştır. Zirvede alınan kararlar, ittifakın Doğu kanadının doğasını değiştirmiştir. Nihayetinde tatbikatlara değil, savaşa uygun NATO kuvvetlerinin varlığını sağlamanın gerekli olduğunu sıklıkla dile getiren Doğu kanadı üyelerinin istekleri NATO'da karşılık bulmuştur. NATO'nun “Gelişmiş İleri Varlığı” olarak bilinen bu kuvvetlerin önemi, 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna savaşı ile daha iyi anlaşılmıştır.

Böylelikle Doğu kanadının 2014 yılında ilhak sonrası başlayan dönüşümü, 2022'deki tam teşekküllü savaş ile tamamlanmıştır. Bu dönüşümün sağlanmasında uzun yıllar boyunca iki cephenin arasında sıkışan Doğu Avrupa ülkelerinin artık kendi söylem ve eylem gücüne sahip olmaya ve uluslararası siyaset hiyerarşisinde yukarı çıkmaya çalışması etkili olmuştur. Doğudan gelebilecek tehdidin farkında olan bu ülkeler,

müttefiklerini söylemlerin ötesine geçmeye zorlayarak caydırıcı eylemlerin önemini vurgulamışlardır. Ayrıca bahsi geçen Doğu Avrupa ülkelerini Atlantik ötesi bakış açısıyla homojen bir yapıda görme yanılığına düşmemek gerekir. Farklı siyasi kültürlerle ve gündemlere sahip olmalarına rağmen bu ülkeler ortak tarihsel bilinçlerinin ışığında hareket etmişlerdir. Böylece bir dönem Varşova Paktı çatısı altında bulunan bu ülkeler, bugünün getirdiği tehditlerin sonucunda NATO'nun yeni ağırlık merkezini oluşturmuşlardır.

Doğu Avrupalı Bir Genel Sekreter

Jens Stoltenberg, Kırım'ın ilhakı ile başlayan görev süresinin devamında Rusya-Ukrayna Savaşı'na şahitlik etmiş, NATO'nun genişlemesini desteklemiş ve pek çok bölgesel askeri tehdidin karşısında İttifakı yönetmiştir. 1990'lı yılları hariç tutarsak çatışmanın bu denli içinde bir Genel Sekreter bulmak oldukça zordur. Bundan dolayı tüm Genel Sekreterler arasında kendisini, görevini en iyi idame edenler arasında göstermek hiç de yanlış olmayacaktır. Ne var ki bir başka zorluk, halefinin kim olacağı konusudur. İşte tam bu noktada yakın bir gelecekte açıklanacak yeni NATO Genel Sekreteri'nin neden Doğu Avrupa ülkelerinden gelmesi gerektiğini birkaç sebepten açıklamak yerinde olacaktır.

Birincisi, NATO, Finlandiya ve İsveç'in saflarına katılmasıyla tüm niceliksel faydalar haricinde bir zamanlar beyin ölümü gerçekleştiği şeklindeki düşünceleri haksız çıkartarak yaşayan ve canlı bir yapıda olduğunu göstermiştir. Simgesel önemi haiz bu "taze kan" zaferinin üzerine bir yenisini koymak, Genel Sekreter seçimi sayesinde pekâlâ mümkündür. Bugün, NATO saflarına katılmalarının üzerinden en az yıl 20 yıl geçmiş olan Doğu Avrupa

ülkelerinden gelen bir ismin yeni Genel Sekreter olmasının zamanı gelmiştir. 1982 yılında, demokratik geçişini tamamlayan İspanya, NATO saflarına katılmış ve sadece 13 yıl sonra ülkesinin Dışişleri Bakanı Javier Solana NATO'nun yeni Genel Sekreter'i olmuştur. Sonuçta örgütsel tecrübe Genel Sekreterlik seçimi için bir ölçüt olarak alınacaksa, Doğu kanadının üyeleri bunu gayet yeterli bir şekilde kanıtlamıştır.

İkincisi, Doğu Avrupa'nın NATO içinde caydırıcılığın merkezi haline gelmesinde savunma harcamalarına verilen katkı önemli gösterge olmaktadır. Rusya'nın, İttifakın güvenliğine ve Avrupa-Atlantik bölgesindeki barış ve istikrara yönelik yarattığı tehdit algısı sonucunda NATO'nun Doğu kanadı ülkeleri %2'lik GSYH hedefini sağlamaya başlamışlardır. Bugün Bulgaristan haricinde diğer tüm Doğu kanadı ülkeleri bu hedefi tutturmuş durumdadır. 2014 yılından 2023'e GSYH oranındaki değişimlere baktığımızda; Polonya'nın 1.88'den 3.90'a, Estonya 1.93'ten 2.73'e, Litvanya 0.88'den 2.54'e, Romanya 1.35'ten 2.44'e, Macaristan 0.86'dan 2.43'e, Letonya 0.94'ten 2.27'ye, Slovakya 0.98'den 2.03'e, Bulgaristan 1.31'den 1.84'e yükseltmiştir (NATO Press Release, 2023:8). Bugün %2'lik hedefi tutturan 11 NATO üyesinden 7 tanesinin NATO'nun Doğu kanadından olması tesadüf değildir. Bilhassa bu ülkelerin savaşa yakın olması ve tarihsel bağlamda Rusya'nın yarattığı tehdidi iyi biliyor olmaları 2014 yılından bu yana yaşananlara neden farklı bir gözle baktıklarını açıklamaktadır. Üstelik bu ülkelerin arasında -Macaristan ve Slovakya gibi-Rusya yanlısı olarak itham edilen hükümetlerin mevcut olduğu da dikkatlerden kaçmamalıdır. Nihayetinde bu taahhüdü sağlamayı başarmış ülkeden gelen birinin yeni Genel Sekreter olması, Hollanda gibi taahhüdü sağlamayan bir

ülkeden gelen Rutte'nin olmasına nazaran daha doğru olacaktır.

Üçüncüsü, NATO içinde derinleşmesi muhtemel batı-doğu ve eski-yeni ayrılığının önüne geçilmesi için, Genel Sekreterliğe Doğu Avrupalı bir ismin gelmesi son derece önem arz etmektedir. Tarihte dördüncü kez Hollandalı bir adayın seçilmesinin, çeyrek asırdır örgüt yapısına katkı sağlayan ülkeler için "ikinci seviye" bir müttefik algısı yaratma tehlikesi bulunmaktadır. Avrupa'nın ötekisi görülen Doğu Avrupa ülkelerinin artık eşitler arasında yer aldığının gösterilmesi gerekmektedir. Nihayetinde söylemin ötesine geçerek fiilen bu durum gösterilmelidir.

Dördüncüsü, bu çalışmanın da gösterdiği gibi NATO'nun yeni merkezi doğuya doğru ilerlemektedir. Bugünün tehditlerini anlayan bir Genel Sekreterin o coğrafyadan gelmesi önemlidir. 2014 sonrası süreçte müttefiklerini, yaklaşan Rusya tehdidi üzerine pozisyon almaya zorlayan ve NATO'nun söylem gücünü belirlemede etkilerini artıran Doğu Avrupalı devletlerin bunun karşılığını hakkettiği açıktır.

Beşincisi, Doğu Avrupalı birinin yeni Genel Sekreter olması, Rusya'ya gönderilecek güçlü bir mesaj anlamına gelecektir. Bunun belki de fazla güçlü bir mesaj olabileceğini ve ters bir etkisi olabileceğini düşünenler elbette olacaktır. Ancak adayın NATO üyesi bir ülkeden olduğu sürece Genel Sekreter seçilmesinin önünde bir engel olmadığı da açıktır. Ek olarak bu mesajın Doğu Avrupa'yı Sovyet İmparatorluğu'nun arka bahçesi olarak görenlere güçlü bir ikaz olacağı da dikkatlerden kaçmamalıdır.

Bugün, Genel Sekreterlik yarışı için Romanya Cumhurbaşkanı Klaus Iohannis dışında Doğu Avrupalı bir aday bulunmamaktadır. Estonya Başbakanı Kaja

Kallas'ın ismi birçok sefer Genel Sekreter adayı olarak geçmişse de resmi bir açıklama yapılmamıştır. Temmuz ayında Washington D.C.'de gerçekleşecek olan NATO zirvesine kısa bir zaman kaldığını da hesaba katarsak bölgeden bir ikinci adayın çıkması oldukça zor görünmektedir. O yüzden yeni Genel Sekreterin Klaus Iohannis olması, çalışmanın ortaya koyduklarından hareketle doğru seçim olacaktır. Gelgelelim Mark Rutte'nin bu sürecin sonunda yeni Genel Sekreter olarak görevine başlama ihtimaline sahip olduğu da açıktır. Nitekim çalışmanın Mark Rutte'nin Genel Sekreter olmasının yanlış olacağını değil Doğu Avrupalı bir adayın seçilmesinin neden daha doğru olacağını izahını yaptığı da açıktır. Mark Rutte'nin seçilmesinin Doğu Avrupalı birini beklemek için dört yıl daha kaybedeceğimiz anlamına geldiği ve bunun yaratacağı kırılmaların örgüt içinde geri dönüşü olmayabileceği ihtimalini barındırdığı bir kenara not düşülmelidir. Bu arada çalışma genel sekreterlik koltuğuna Doğu Avrupalı birinin geçmesini savunurken bunu "pozitif ayrımcılık" bağlamında değerlendirmekten kaçınmıştır. NATO içinde artan önemleri somut göstergelerle desteklenerek bir zamanlar "duvarın ötesi" olarak görülen bu ülkelerin artık "eşitler arasından birinci olmalarının" vaktinin geldiği belirtilmiştir.

Kaynakça

Deutschlandfunk. (2014). "Die NATO wird nicht bedroht" (Çevrimiçi) <https://www.deutschlandfunk.de/russland-die-nato-wird-nicht-bedroht-100.html>

Hendrickson, R. C. (2014). The changing role of NATO's secretary general. In NATO's post-Cold War politics: the changing provision of security (pp. 124-139). London: Palgrave Macmillan UK.

Ismay, H. L. (1954). NATO. The first 5 years 1949-1954 by Lord Ismay, Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization.

NATO Genel Sekreteri. (2023). (Çevrimiçi)
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50094.htm

NATO Press Release. (2023). "Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2023)" (Çevrimiçi)
https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2023/7/pdf/230707-def-exp-2023-en.pdf

Techau, J. (2015). "The Politics of 2 Percent: NATO and the Security Vacuum in Europe" (Çevrimiçi)
<https://carnegieeurope.eu/2015/09/02/politics-of-2-percent-nato-and-security-vacuum-in-europe-pub-61139>

USA TODAY. (2014). "NATO summit 'most important' since fall of Berlin Wall" (Çevrimiçi)
<https://www.usatoday.com/story/news/world/2014/08/31/nato-summit-heads-of-state-newport-wales/14524803/>

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŐTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul

YAZAR HAKKINDA

Ata Cem Kuzucu, 2021 yılında İstanbul Üniversitesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. Yine 2021 yılında ikinci üniversite kapsamında Anadolu Üniversitesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 2022 yılında İstanbul Üniversitesi Avrupa Birliği Bölümü'nde yüksek lisans eğitime başladı. Halen aynı bölümde yüksek lisans eğitime devam etmekte ve tez döneminde bulunmaktadır. Kuzucu'nun temel ilgi ve araştırma alanları arasında Siyasi Tarih, Avrupa Tarihi ve Siyasal Sistemler bulunmaktadır. Kuzucu, DİPAM'da Uluslararası Örgütler alanında staj çalışmasını sürdürmektedir.